

I. KRIISILAHENDUSE RAAMISTIK

1. Mis on Ühtse Kriisilahendusnõukogu roll?

Ühtne Kriisilahendusnõukogu on oluliste pankade ja muude piiriüleste konsolideerimisgruppide kriisilahendusasutus pangandusliidu raames. Koos riiklike kriisilahendusasutustega töötab ta välja ühtse kriisilahenduskorra. Riiklikel kriisilahendusasutustel on pangandusliidus väga tähtis roll.

Ühtse Kriisilahendusnõukogu ülesanne on tagada raskustes olevate pankade kriiside nõuetekohane lahendamine minimaalse mõjuga pangandusliidus osalevate liikmesriikide reaalmajandusele ja rahandusele.

Ühtne Kriisilahendusnõukogu tegeleb kriisilahendusküsimustega seoses järgmiste asutustega:

- ▶ pangad, mida peetakse oluliseks või mis on seotud asutusega, mille Euroopa Keskpank on otsustanud võtta oma otsese järelevalve alla, ja
- ▶ muud piiriülesed konsolideerimisgrupid, kus emapank ja vähemalt üks tütarpank asuvad pangandusliidu kahes liikmesriigis.

Ühtse Kriisilahendusnõukogu otsesesse pädevusse kuuluvate pankade arv võib aja jooksul muutuda, sest asutatakse uusi panku ja olemasolevad pangad lahkuvad turult. Ühtse Kriisilahendusnõukogu pädevuses olevate pankade loetelu avaldatakse Ühtse Kriisilahendusnõukogu veebisaidil.

2. Mis on ühtne kriisilahenduskord?

Kõigi pangandusliidus osalevate liikmesriikide pankade kriisilahendust korraldatakse ühtse kriisilahenduskorra alusel.

Ühtne kriisilahenduskord on ühtse järelevalvemehhanismi kõrval üks pangandusliidu alustest. Ühtse kriisilahenduskorra kohaselt on alates 2016. aasta jaanuarist kriisilahendusega seotud keskne otsustusõigus usaldatud Ühtsele Kriisilahendusnõukogule, mille õigused on sätestatud pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiviga (direktiiv 2014/59/EL) ja ühtse kriisilahenduskorra määrusega (määrus (EL) nr 806/2014).

3. Mis on pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv?

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi eesmärk on tagada raskustes olevate pankade kriiside nõuetekohane lahendamine viisil, mis ei häiriks finantsüsteemi või reaalmajandust, samal ajal minimeerides maksumaksjatele tekkivad kulud.

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv reguleerib üldiselt nelja põhi-valdkonda: i) finantsseisundi taastamine ja kriisilahenduse kavandamine; ii) järelevalveasutuse varajase sekkumise meetmed; iii) kriisilahenduse vahendite ja õiguste kohaldamine tegeliku pangakriisi korral; iv) liikmesriikide ametiasutuste vaheline koostöö ja kooskõlastamine.

4. Mis on ühtse kriisilahenduskorra määrus? Milline on seos ühtse järelevalvemehhanismiga?

Ühtse kriisilahenduskorra määrus võeti vastu 2014. aasta juulis, et luua ühtse järelevalvemehhanismi täiendamiseks pangandusliidu kriisilahenduste integreeritud otsustusraamistik, mis täidab sarnast eesmärki seoses järelevalvega. Ühtne Kriisilahendusnõukogu teeb tihedat koostööd riiklike kriisilahendusametustega.

Riiklikud kriisilahendusametused on pangandusliidus osalevate liikmesriikide kriisilahendusametused. Nendele on antud õigus rakendada Ühtse Kriisilahendusnõukogu vastuvõetud kriisilahenduskavu.

Ühtne Kriisilahendusnõukogu ja riiklikud kriisilahendusametused teevad tihedat koostööd ühtse järelevalvemehhanismi, Euroopa Komisjoni (edaspidi „komisjon“), Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlamendiga ning muude Euroopa ja rahvusvaheliste ametiasutustega.

5. Millised on riiklike kriisilahendusametuste rollid ühtses kriisilahenduskorras?

Riiklikud kriisilahendusametused vastutavad otseselt kõikide pankade eest, mis ei kuulu Ühtse Kriisilahendusnõukogu otsesesse pädevusse. Samas juhul, kui on vaja tagada kõrgete kriisilahendusstandardite järjekindel kohaldamine, võib Ühtne Kriisilahendusnõukogu otsustada kasutada otseselt kõiki oma õigusi algselt riikliku kriisilahendusametuse pädevusse kuuluvate pankade suhtes või võib seda Ühtselt Kriisilahendusnõukogult taotleda riiklik kriisilahendusametust.

Ühtse kriisilahenduskorra määrusega sätestatakse, et Ühtne Kriisilahendusnõukogu vastutab ühtse kriisilahenduskorra tõhusa ja järjepideva toimimise eest. Ühtne Kriisilahendusnõukogu võib välja anda üldisi juhiseid riiklikele kriisilahendusametustele ja hoiatusi konkreetsele riiklikule kriisilahendusametusele, kui ta leiab, et riikliku kriisilahendusametuse kavandatav otsus ei ole kooskõlas ühtse kriisilahenduskorra määruse või Ühtse Kriisilahendusnõukogu üldiste juhistega.

Kui riikliku kriisilahendusametuse kriisilahendusmeede nõuab ühtse kriisilahendusfondi kasutamist, vastutab Ühtne Kriisilahendusnõukogu ka seotud panga kriisilahenduskava vastuvõtmise eest.

Riiklikel kriisilahendusametustel on ka oluline roll ühtse kriisilahenduskorra juhtimises. Kui Ühtse Kriisilahendusnõukogu pädevusse kuuluv pank täidab kriisilahenduse tingimused, võetakse Ühtse Kriisilahendusnõukogu täitevorgani istungil, kus on esindatud Ühtne Kriisilahendusnõukogu ja asjaomane riiklik kriisilahendusametust (asjaomased riiklikud kriisilahendusametused), vastu kriisilahenduskava, mille rakendab asjaomane riiklik kriisilahendusametust (rakendavad asjaomased riiklikud kriisilahendusametused).

6. Mis on panga kriisilahendus?

Kriisilahendus on kriisilahendusasutuse teostatav panga restruktureerimine kriisilahendusvahendite abil, et kaitsta avalikku huvi, sealhulgas panga kriitilise tähtsusega funktsioone ja finantsstabiilsust ning minimeerida maksumaksjatele tekkivaid kulusid.

Arvestades pankade olulist vahendaja rolli meie majanduses, osutavad pangad kodanikele, ettevõtjatele ja majandusele üldiselt elutähtsaid teenuseid, mistõttu on pankade finantsraskused vaja lahendada nõuetekohaselt, kiiresti ja tõhusalt, vältides pangandustegevuse ja ülejäänud finantsüsteemi ning reaalmajanduse põhjendamatu häireid. Kõnealuse pankade eluliselt olulise rolli ning tõhusate kriisilahenduskordade puudumise tõttu pidasid asutused varem sageli vajalikuks kasutusele võtta maksumaksja raha, et taastada usaldus pangandussüsteemi vastu ja vältida süsteemi ulatuslikumat kahjustamist.

Kriisilahenduse meetmed tuleb võtta üksnes juhul, kui see on vajalik üldsuse huvides ning kui panga likvideerimisega tavalises maksejõuetusmenetluses ei saavutata kriisilahenduse eesmäärke samal määral, nagu need on kindlaks määratud pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivis. Sellistel juhtudel tuleb kriisilahenduse vahendeid kasutada maksejõuetu panga tegevusse sekkumiseks, et tagada panga kriitilise tähtsusega finants- ja majanduslike funktsioonide järjepidevus, ent minimeerides panga maksejõuetuse mõju majandusele ja finantsüsteemile. Kriisilahenduskorraga tagatakse, et maksejõuetu panga kahjumi kannavad pigem panga aktsionärid ja võlausaldajad, mitte aga maksumaksjad.

Kriisilahenduse vahendeid on neli:

- ▶ **äritegevuse müük** – lubab ettevõtte vara, kohustuste ja/või aktsiate täielikku või osalist võõrandamist eraostjale;
- ▶ **sildasutuse moodustamine** – kogu vara, kohustused ja/või aktsiad või nende osa kantakse üle kontrollitavale ajutisele ettevõttele;
- ▶ **vara eraldamine** – vara võidakse anda üle vara valitsemise ettevõtjale;
- ▶ **kohustuste ja nõudeõiguste teisendamine** – omakapitali ja võla võib alla hinnata ja konverteerida, koormates eelkõige panga aktsionäre ja võlausaldajaid, mitte aga üldsust.

7. Mis tingimused peavad olema täidetud, et kohaldada kriisilahendusmenetlust ettevõtja suhtes?

Panga kriisilahendus toimub siis, kui asjaomased asutused leiavad, et

- ▶ pank on maksejõuetu või võib muutuda maksejõuetuks;
- ▶ puuduvad järelevalve- või erasektori meetmed panga jätkusuutlikkuse taastamiseks mõistliku aja jooksul ja
- ▶ kriisilahendust on vaja avalikes huvides, mis tähendab, et kui pank likvideeritaks tavalise maksejõuetusmenetlusega, ei täidetak kriisilahenduse eesmäärke samas ulatuses.

8. Kes otsustab, kas kõnealused tingimused on täidetud ning mis on sellise otsuse tagajärjed?

Pangandusliidus määrab panga maksejõuetuse või võimaluse muutuda maksejõuetuks kindlaks Euroopa Keskpang (pärast konsulteerimist Ühtse Kriisilahendusnõukoguga). Ühtne Kriisilahendusnõukogu võib samuti otsustada, et pank on maksejõuetu või võib muutuda maksejõuetuks, kui nõukogu on Euroopa Keskpangale oma kavatsusest eelnevalt teada andnud

ning Euroopa Keskpank ei ole vastanud kolme päeva jooksul (ühtse kriisilahenduskorra määruse artikkel 18).

Ühtne Kriisilahendusnõukogu otsustab, kas puuduvad alternatiivsed meetmed, mis aitaksid maksejõuetust vältida, ning kas kriisilahendus on vajalik avalikes huvides.

Ühtne Kriisilahendusnõukogu on avaliku huvi hindamise eest vastutav asutus. Kui kõnealune tingimus ei ole täidetud, tegeletakse maksejõuetusega riiklikul tasandil asjaomaste riiklike asutuste juhitava tavalise maksejõuetusmenetluse käigus.

9. Kuidas erinevad kriisilahendus ja tavaline maksejõuetusmenetlus?

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi kohase kriisilahenduskorra üldeesmärk on tagada, et panga kriisi saab lahendada kiiresti ja minimaalselt finantsstabiilsust ohustades. See tuleks saavutada, kahjustamata reaalmajandust ja kulutamata maksumaksja raha maksejõuetu panga stabiliseerimiseks (panga kohustuste ja nõudeõiguste teisendamine, mitte päästmine). Kriisilahenduse eesmärgid on palju laiemad kui tavalise maksejõuetusmenetluse eesmärgid, mis tavaliselt keskenduvad võlausaldajate huvidele ja maksejõuetusmenetlusega hõlmatud vara väärtuse maksimaalsele suurendamisele. Kriisilahenduskorra eesmärk on tagada üldine finantsstabiilsus. Selles kontekstis püüaksid kriisilahendusasutused ka tagada, et ükski võlausaldaja ei kannaks kriisilahendusmenetluses suuremat kahjumit kui maksejõuetusmenetluses (võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõte).

10. Kas pankade tavaline maksejõuetusmenetlus on ELi tasandil ühtlustatud?

Maksejõuetusmenetlus ei ole ELi tasandil ühtlustatud. Erinevad menetlused ja eesmärgid sätestatakse riiklikul tasandil.

11. Milliseid eesmärke püütakse panga kriisilahenduse abil saavutada ning kuidas antakse teada kriisilahendusasutuse hinnangust selle kohta, kas kriisilahendus kaitseb avalikku huvi?

Ühtne Kriisilahendusnõukogu ja asjakohasel juhul riiklikud kriisilahendusasutused võtavad kriisilahenduse vahendite kohaldamisel ja kriisilahenduse õiguste rakendamisel arvesse kriisilahenduse eesmärke ning valivad sellise(d) kriisilahenduse vahendi(d) ja kriisilahendusõigused, mis sobivad kõige paremini kriisilahenduse eesmärkide saavutamiseks.

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiviga ning ühtse kriisilahenduskorra määrusega sätestatakse järgmised kriisilahenduse eesmärgid:

- ▶ **tagada kriitilise tähtsusega funktsioonide katkematu täitmine;** kriisilahendusnõukogu teeb kindlaks, kas pank täidab kriitilise tähtsusega funktsioone, mille häired võivad kahjustada reaalmajandust ja finantsstabiilsust. Sellisel juhul määrab kriisilahendusnõukogu nende tõhusa toimimise säilimiseks sobivad kriisilahendusmeetmed ja -vahendi.
- ▶ **vältida märkimisväärset ebasoodsat mõju finantsstabiilsusele,** eelkõige hoides ära finantsraskuste ülekandumise, muu hulgas turutaristutele, ja säilitades turudistsipliini. Niisuguse mõju all peetakse peamiselt silmas olukorda, kus finantssüsteemis esineb tege-likke või võimalikke häireid, millega võivad kaasneda finantsprobleemid, mis ohustavad siseturu, majanduse, finantssüsteemi, ühe või mitme liikmesriigi või kogu Euroopa Liidu nõuetekohast toimimist, tõhusust ja terviklikkust.
- ▶ **kaitsta avaliku sektori rahalisi vahendeid,** vähendades võimalikult palju tuginemist erakorralisele avaliku sektori finantstoetusele;

- ▶ **kaitsta hoiustajaid**, kes kuuluvad hoiuste tagamise skeemi direktiivi kohaldamisalasse, ja investeerijaid, kes kuuluvad investeringute tagamise skeemi direktiivi kohaldamisalasse;
- ▶ **kaitsta klientide rahalisi vahendeid ja vara.**

Ühtne Kriisilahendusnõukogu ja riiklikud kriisilahendusasutused püüavad koos kriisilahenduse eesmärgi täites minimeerida kriisilahenduse kulusid ja vältida väärtuse kahjustamist, v.a kui seda on vaja kriisilahenduse eesmärkide saavutamiseks.

Need kriisilahenduse eesmärgid on võrdse tähtsusega ja kriisilahendusasutused peavad need asjakohaselt tasakaalustama, olenevalt iga juhtumi iseloomust ja asjaoludest.

Kriisilahendusmeetmete kasutamisel peab kriisilahendusasutus kaaluma, kas asjaomase panga puhul pakutud kriisilahendusmeede aitab paremini saavutada kriisilahenduse eesmärgi võrreldes ettevõtja likvideerimisega tavalises maksejõuetusmenetluses (pankade ühtse kriisilahenduskorra määruse artikli 18 lõige 5, samuti pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artikli 32 lõige 5).

12. Mille poolest erinevad kohustuste ja nõudeõiguste teisendamine ning päästmine?

Päästmine tähendab olukorda, kus muud isikud kui aktsionärid ja võlausaldajad, näiteks valitsus, päästavad ettevõtte (nt panga) rahasüsti abil, et ära hoida finantsüsteemi või majanduse kahjustamist, mille põhjustaks ettevõtte maksejõuetus.

Teisalt kasutatakse kohustuste ja nõudeõiguste teisendamist siis, kui ettevõtte aktsionärid ja võlausaldajad kannavad koormust nii, et osa nende võlast kantakse maha või konverteeritakse omakapitaliks. Sellega käsitletakse nõuetekohaselt moraalset kahju ja välditakse maksumaksja raha kasutamist.

Kriisilahendusasutus püüab samaaegselt tagada, et ükski võlausaldaja ei kannaks kriisilahendusmenetluses suuremat kahjumit kui maksejõuetusmenetluses (võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõte).

13. Millised on kriisilahenduse üldreeglid?

- ▶ Krediitiasutuse kahjumi katavad esmajärjekorras aktsionärid;
- ▶ sama klassi võlausaldajaid koheldakse võrdselt (v.a kui pankade ühtse kriisilahenduskorra määrusega / pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiviga on ette nähtud teisiti);
- ▶ ükski võlausaldaja ei kata suuremat kahjumit kui see, mida ta oleks katnud juhul, kui pank oleks likvideeritud tavalise maksejõuetusmenetluse korral;
- ▶ krediitiasutuse võlausaldajad katavad kahjumi pärast aktsionäre (vastavalt nende nõuete rahuldamisjärgule tavalises maksejõuetusmenetluses, v.a kui ühtse kriisilahenduskorra määruses / pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivis sätestatakse selge sõnaga teisiti);
- ▶ krediitiasutuse juhtorgan ja kõrgem juhtkond vahetatakse välja, v.a kui nende ametisse jäämist peetakse kriisilahenduse eesmärkide saavutamiseks vajalikuks;
- ▶ füüsilised ja juriidilised isikud vastutavad kriisilahendusmenetluses oleva krediitiasutuse maksejõuetusega seotud kohustuste eest liikmesriigi tsiviil- või kriminaalõiguse kohaselt;
- ▶ tagatud hoiused on täielikult kaitstud. Vastavalt hoiuste tagamise skeemi direktiivile on 100 000 eurot asjakohase tasemega kaitse, mis tuleb säilitada. Hoiused on tagatud hoiustaja

ja panga kohta. See tähendab, et 100 000 euro künnis kehtib kõikidele sama panga koon-
darvelduskontodele. Hoiustajaid tuleb teavitada, et sama panga erinevate marginimede
all hoiustatavad hoiused ei ole kaetud eraldi. Kuid sama hoiustaja eri pankades asuvatele
hoiustele kehtib eraldi kaitse.

14. Kuidas võetakse vastu otsus ettevõtte suhtes kriisilahendusmenetluse algatamise kohta?

Kui Ühtne Kriisilahendusnõukogu on tuvastanud, et pank täidab kriisilahenduse tingimused, võtab Ühtne Kriisilahendusnõukogu vastu kriisilahenduskava, milles määratakse kindlaks, mis kriisilahenduse vahendit (vahendeid) kohaldatakse ja kas vajaduse korral kasutatakse ühtset kriisilahendusfondi.

Kui kriisilahendusmeede hõlmab ühtse kriisilahendusfondi kasutamist või riigiabi andmist, võib kriisilahenduskava vastu võtta pärast seda, kui Euroopa Komisjon on vastu võtnud positiivse või tingimusliku otsuse sellise abi kooskõla kohta siseturuga. Pädevad riiklikud kriisilahendusasutused on tihedalt kaasatud kriisilahenduskava väljatöötamise ja vastuvõtmisse.

Ühtne Kriisilahendusnõukogu edastab kriisilahenduskava pärast vastuvõtmist komisjonile. Kava jõustub ainult siis, kui komisjon või Euroopa Liidu Nõukogu (edaspidi „nõukogu“) ei esita 24 tunni jooksul vastuväiteid. Kava jõustub, kui komisjon selle heaks kiidab. Kui komisjonil on kava teatud aspektide kohta vastuväiteid, teeb Ühtne Kriisilahendusnõukogu selles vajalikud muudatused; seejärel kava kinnitatakse ja see jõustub.

Komisjon võib teise võimalusena teha nõukogule ettepaneku esitada kava kohta vastuväited seoses avaliku huvi puudumisega või nõuda ühtse kriisilahendusfondi kasutamisel olulist muudatust. Kui nõukogu esitab kava suhtes vastuväiteid põhjendusega, et see ei kaitse avalikku huvi, likvideeritakse pank nõuetekohasel viisil kooskõlas kohaldatavate riiklike õigusaktidega. Kui Euroopa Liidu Nõukogu kiidab ühtse kriisilahendusfondi muudatuse heaks, muudab Ühtne Kriisilahendusnõukogu kava vastavalt, pärast mida see kinnitatakse ja jõustub. Kui nõukogu lük-
kab komisjoni ettepaneku tagasi, jõustub kava esialgses sõnastuses.

Asjaomased riiklikud kriisilahendusasutused võtavad kriisilahenduskava rakendamiseks vajalikud meetmed. Ühtne Kriisilahendusnõukogu jälgib, kuidas asjaomased riiklikud kriisilahendusasutused täidavad kriisilahenduskava riigi tasandil, ja kui riiklik kriisilahendusasutus ei täida kriisilahenduskava, võib Ühtne Kriisilahendusnõukogu otseselt juhendada kriisilahendusmenetluses olevat pank.

15. Millised on Ühtse Kriisilahendusnõukogu ja kriisilahendusasutuste üldised õigused kriisilahenduse vahendite rakendamiseks?

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artiklis 63 sätestatakse üldiste õiguste loetelu, mida kriisilahendusasutused vajavad kriisilahenduse vahendite rakendamiseks. Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiviga ette nähtud põhiõiguste miinimumkogum on järgmine.

- ▶ Juurdepääs kriisilahenduse meetmete ettevalmistamiseks vajalikule teabele.
- ▶ Kontrolli omandamine kriisilahendusmenetluses oleva panga üle, kaasa arvatud õigus juhtkond välja vahetada.
- ▶ Aktsionäridele ja juhtorganile antud õiguste ja pädevuste kasutamine.
- ▶ Aktsiate, õiguste, varade või kohustuste üleandmine.

- ▶ Kõlblike kohustuste tähtaja muutmine, konverteerides need aktsiateks või vähendades põhisummat.
- ▶ Aktsiate või muude omanikuõiguse instrumentide nominaalväärtuse tühistamine või vähendamine.

16. Mis on ühtne kriisilahendusfond?

Kriisilahenduse rahastamiskorda rakendatakse viimase abinõuna pärast seda, kui aktsionärid ja võlausaldajad on kõigepealt katnud kahjumi. Ühtne kriisilahendusfond moodustati konkreetselt sel põhjusel. Ühtne Kriisilahendusnõukogu on ühtse kriisilahendusfondi omanik ja haldaja. Ühtne Kriisilahendusnõukogu võib kasutada ühtset kriisilahendusfondi ainult kriisilahenduse vahendite tõhusa kohaldamise ja kriisilahenduse õiguste rakendamise eesmärgi tagamiseks. Ühtne Kriisilahendusnõukogu võib kasutada ühtset kriisilahendusfondi ettevõtte kahjumi katmiseks või rekapitalizeerimiseks pärast seda, kui panga aktsionärid ja võlausaldajad on osalenud kahjumi katmises või rekapitalizeerimises summaga, mis võrdub vähemalt 8%ga panga täielikest kohustustest koos omavahenditega. Ühtne kriisilahendusfond moodustatakse riiklike alafondide abil 8aastaseks ülemineku perioodiks enne selle täielikult vastastikuseks muutmist. Fondi vahendid kogutakse aja jooksul, sellega tegelevad riigi tasandil pangandussektori osalusel riiklikud kriisilahendusasutused.

Ühtse kriisilahendusfondi kavandatud tase on 2023. aasta 31. detsembriks vähemalt 1 % kõikide pangandusliidu krediitiasutuste tagatud hoiuste mahust. 2016. aasta juuli seisuga on kogutud 10,8 miljardit eurot umbes 4 000 asutuse osamaksetena. Ühtse kriisilahendusfondi sihtsuurus on varieeruv ja muutub vastavalt tagatud hoiuste summale.

II. KRIISILAHENDUSE KAVANDAMINE

Üks Ühtse Kriisilahendusnõukogu põhiülesannetest on pankade kriisilahenduse kavandamine, et tagada nende kriisilahenduskõlblikkus. Kriisilahenduse kavandamise eesmärk on

- ▶ saada pankade ja nende kriitilise tähtsusega funktsioonide põhjalik ülevaade,
- ▶ tuvastada ja kõrvaldada nende kriisilahenduskõlblikkust pärssivad takistused ning
- ▶ olla vajaduse korral valmis nende kriisilahenduseks.

Kriisilahenduse kavandamismenetlust kirjeldatakse kriisilahenduskava järgmistes peatükkides.

A. STRATEEGILINE ÄRITEGEVUSE ANALÜÜS

Kõigepealt koostatakse üksikasjalik panga ülevaade. Ülevaates kirjeldatakse panga struktuuri, finantsseisundit, ärimudelit, kriitilise tähtsusega funktsioone, põhiäriilise, sisemisi ja väliseid vastastikuseid sõltuvusi ning kriitilise tähtsusega süsteeme ja taristut.

B. EELISTATAV KRIISILAHENDUSSTRATEEGIA

Järgmiseks hinnatakse, kas panga maksejõuetuse korral saavutatakse kriisilahenduse eesmärgid kõige paremini panga likvideerimisega tavalises maksejõuetusmenetluses või kriisilahenduse abil. Viimasel juhul eelistatakse kriisilahendusstrateegia väljatöötamist, kaasa arvatud asjakohaste kriisilahenduse vahendite ja õiguste kasutamine.

C. FINANTSALANE JA TEGEVUSE JÄRJEPIDEVUS KRIISILAHENDUSE KORRAL

Kriisilahendusstrateegia kindlaksmääramise järel hinnatakse finants- ja tegevussuutlikkust, et tagada kriisilahenduse eesmärkide saavutamiseks vajalik kriisilahenduse järjepidevus.

D. TEAVITUS- JA TEABEVAHETUSKAVA

Selles etapis kirjeldatakse töökorraldust ja menetluskorda, mille alusel esitatakse kriisilahendusasutustele kogu vajalik teave ja määratakse kindlaks kord seoses nende teabesüsteemide haldamisega, mis tagavad õigeaegse, ajakohase ja täpse teabe; lisaks kirjeldatakse teabevahetusstrateegiat ja kriisilahenduskava.

E. KRIISILAHENDUSKÖLBLIKKUSE HINDAMINE

Selles etapis hinnatakse, kas on olemas takistusi panga likvideerimiseks tavalises maksejõuetusmenetluses või kriisilahenduseks. Kui likvideerimine või kriisilahendus ei ole võimalik, tuvastatakse selliste takistuste kõrvaldamise asjakohased meetmed.

F. PANGA ARVAMUS KRIISILAHENDUSKAVA KOHTA

Pangal on õigus esitada kriisilahenduskava kohta arvamus. Panga arvamus on kriisilahenduskava osa. Kriisilahenduskava vaadatakse läbi ja vajaduse korral ajakohastatakse vähemalt kord aastas ning igasuguste pangaga seotud oluliste muudatuste järel.

Lisateave: Ühtse Kriisilahendusnõukogu kriisilahenduse kavandamise tutvustus.

III. KRIISILAHENDUSE VAHENDID

A) KOHUSTUSTE JA NÕUDEÕIGUSTE TEISENDAMISE VAHEND

1. Mis on kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahend?

Kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise puhul kannavad kahjumi maksejõuetu panga omanikud ja võlausaldajad. Kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendiga saavutatakse kahjumi katmine, konverteerides kohustusi põhiomavahenditesse kuuluvateks instrumentideks, näiteks aktsiateks, või kohustuste põhisumma allahindamisega.

Kohustuste ja nõudeõiguste teisendamine on Euroopa Liidu kriisilahendusraamistiku üks peamisi kriisilahendusvahendeid. See võimaldab panga võla võlausaldajate ees alla hinnata või konverteerida.

Arvestades, kuidas aktsionärid ja võlausaldajad kannaksid kahjumi, kui panga suhtes kohaldataks tavalist maksejõuetusmenetlust, vähendab kohustuste ja nõudeõiguste teisendamine maksejõuetu panga kohustuste väärtust ja summat. Sel viisil välditakse maksumaksjalt vahendite nõudmist kahjumi katmiseks ja panga rekapiitaliseerimiseks.

Kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendit võib kasutada järgmiseks:

- ▶ et rekapitalizeerida kriisilahenduse eeltingimustele vastav krediidasutus tasemel, mis on piisav tegevusloa tingimustele vastava suutlikkuse taastamiseks, ning seega jätkata lubatud tegevust ja säilitada turu usaldus krediidasutuse vastu või
- ▶ et konverteerida kohustused omakapitaliks või vähendada nõuete või võlainstrumentide põhisummat, mis kuulub ülekandmisele sildasutusele (sellele kapitali loomiseks) või mis kuulub ülekandmisele ettevõtte võõrandamise või vara eraldamise vahendi alusel.

Kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendi rakendusala

Ühtse kriisilahenduskorra määrusega / pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiviga sätestatakse, et kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendit võib kohaldada kõikide kohustuste suhtes, mis ei ole kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendi rakendusala sõnaselgelt välja arvatud. Peamiselt on välja arvatud tagatud hoiused, täpsemalt hoiused kuni summani, mida tagatakse hoiuste tagamise skeemiga. Seetõttu on tagatud hoiused kriisilahenduses kaitstud.

Selge sõnaga on välja arvatud järgmised kohustused:

- ▶ tagatud hoiused, kliendi vara või kliendi raha haldamisega seotud kohustused, kui klient on kaitstud kohaldatava maksejõuetusõiguse alusel;
- ▶ usaldussuhtest tulenevad kohustused, kui kasusaaja on kaitstud kohaldatava õiguse alusel;
- ▶ kohustused muude finantseerimisasutuste ees (väljaspool kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse konsolideerimisgruppi), mille esialgne tähtaeg on lühem kui seitse päeva;
- ▶ kohustused, mille tähtajani on jäänud vähem kui seitse päeva, mis kuuluvad tasumisele makse- või väärtpaberiarveldussüsteemides või nende osalejatele;
- ▶ töötajate töötasu või hüvitised (v.a muutuvtasu);
- ▶ kohustused kaubakrediiti andnud võlausaldajate ees seoses kriitilise tähtsusega kaupade tarne või teenuste osutamisega;
- ▶ seaduse alusel eelisjärjekorras täidetavad kohustused maksu- ja sotsiaalkindlustusasutuste ees;
- ▶ kohustused seoses osamaksetega hoiuste tagamise skeemidesse; ning
- ▶ tagatud kohustused, sealhulgas pandikirjad ja pandikirja väljaandja kohustused riskimaandamisinstrumentide vormis.

Lisaks eespool loetletud kohustustega seotud eranditele sätestatakse ühtse kriisilahenduskorra määruses / pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivis, et erandjuhtudel võib kriisilahendusasutus kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendi rakendusala sõnaselgelt välja arvata teatud kohustused, kui

- ▶ kohustust ei ole võimalik mõistliku aja jooksul teisendada; või
- ▶ välistamine on vajalik ja proportsionaalne kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmiseks ja põhiäriinidel jätkamiseks; või

- ▶ välistamine on vajalik ja proportsionaalne finantsraskuste vältimaks finantsraskuste ulatuslikku ülekandumist, mis häiriks finantsturgude toimimist, eriti seoses üksikisikute, mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate hoiustega; või
- ▶ kohustuste teisendamine põhjustaks muudele võlausaldajatele suurema kahjumi kui teisendamata jätmine.

B) ETTEVÕTTE VÕÕRANDAMINE KUI KRIISILAHENDUSE VAHEND

1. Mis on ettevõtte võõrandamine kui kriisilahenduse vahend?

Ettevõtte võõrandamine kui kriisilahenduse vahend võimaldab kriisilahendusasutustel võõrandada krediidasutuse (või selle äritegevuse osad) ühele või mitmele ostjale ilma aktsionäride nõusolekuta. Kriisilahendusasutusel on õigus üle anda kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse emiteeritud aktsiad või muud omanikuõiguse instrumentid ja kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse kogu vara, õigused ja kohustused või mis tahes osa varast, õigustest ja kohustustest ostjale, kes ei ole sildasutus. Ettevõtte võõrandamist kui kriisilahenduse vahendit võib kohaldada eraldi või koos muude vahenditega. Selle kriisilahenduse vahendi, samuti nagu teiste vahendite kasutamine peab aitama saavutada kriisilahenduse eesmärke.

2. Mis juhtub järelejäänud osaga ettevõttest, kui äritegevus osaliselt võõrandatakse?

Kui ettevõtte võõrandamist kasutatakse kriisilahenduse vahendina vara, õiguste ja kohustuste osa üleandmiseks, likvideeritakse järelejäänud osa ettevõttest tavalises maksejõuetusmenetluses. See tuleb lõpule viia mõistliku ajaperioodi jooksul.

C) SILDASUTUSE VAHEND

1. Mis on sildasutuse vahend?

Sildasutuse vahendi kasutamise eesmärk on moodustada pank, mida saab võõrandada (säilitades sel viisil maksejõuetu panga kriitilise tähtsusega funktsioonid) ning eraldada ülejäänust. Sildasutuse vahendit saab kasutada panga kriitilise tähtsusega funktsioonide säilitamiseks, otsides samaaegselt kolmandast isikust ostjat.

Vahend võimaldab sildasutusele üle anda i) ühe või mitme kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse emiteeritud omanikuõiguse instrumentid või ii) ühe või mitme kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse kogu vara, õigused ja kohustused või nende osa.

Moodustatakse ajutine sildasutus (teise nimetusega sildpank) ja säilitatakse kuni kaheks aastaks kriitilise tähtsusega funktsioonid, kuni nende eraostjale võõrandamiseni. Järelejäänud võõrandamata osa pangast likvideeritakse nõuetekohasel viisil.

2. Kelle omanduses on sildasutus?

Sildasutus on täielikult või osaliselt ühe või mitme avaliku sektori asutuse omanduses ning seda kontrollib kriisilahendusasutus.

D) VARA ERALDAMISE VAHEND – VARA VALITSEMISE ETTEVÕTJA

1. Mis on vara eraldamise vahend?

Vara eraldamise vahendit kasutatakse vara ja kohustuste üleandmiseks eraldiseisvale vara valitsemise ettevõtjale. See moodustatakse ajutiselt vara, õiguste ja kohustuste vastuvõtmiseks ühelt

või mitmelt kriisilahendusmenetluses olevalt krediidasutuselt või sildasutuselt. Neid haldab vara valitsemise ettevõtja eesmärgiga saavutada nende maksimaalne väärtus võimaliku võõrandamise korral või nõuetekohane likvideerimine.

Vara eraldamise vahendit tuleb alati kohaldada koos muu kriisilahenduse vahendiga (ettevõtte võõrandamine, sildasutus ja/või kohustuste ja nõudeõiguste teisendamine).

2. Kelle omanduses on vara valitsemise ettevõtja?

Vara valitsemise ettevõtja on täielikult või osaliselt ühe või mitme avaliku sektori asutuse, kuhu võivad kuuluda kriisilahendusasutus või kriisilahendusrahastu, omanduses.

Kooskõlas kriisilahendusasutuse üldiste kriisilahendusõigustega võtta üle aktsionäride õigused võib üleandmine toimuda ilma kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse aktsionäride või mis tahes kolmanda isiku nõusolekuta ja ilma äriühingu- või tagatisõigusega ette nähtud menetlusnõuete täitmiseta.

Vara valitsemise ettevõtja peaks tegutsema kriisilahendusasutuse kontrolli all järgmiste sätete kohaselt: i) kriisilahendusasutus kiidab heaks vara valitsemise ettevõtja asutamisdokumentide sisu; ii) kriisilahendusasutus nimetab või kinnitab vara valitsemise ettevõtja juhtorgani; iii) kriisilahendusasutus kinnitab juhtorgani liikmete tasustamise ja määrab nende asjakohased ülesanded ning iv) kriisilahendusasutus kinnitab vara valitsemise ettevõtja strateegia ja riskiprofiili.

3. Mis liiki vara antakse üle vara valitsemise ettevõtjale?

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artikli 42 lõikes 5 sätestatakse, et kriisilahendusasutus võib kasutada vara eraldamise õigust vara, õiguste või kohustuste üleandmiseks ainult ühel juhul järgmisest kolmest stsenaariumist.

1. Asjaomase vara turu seis on selline, et vara realiseerimine tavalises maksejõuetusmenetluses võiks kahjustada üht või mitut finantsturgu.
2. Üleandmist on vaja, et tagada kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse või sildasutuse nõuetekohane toimimine.
3. Üleandmist on vaja likvideerimisest saadava tulu maksimeerimiseks.

4. Kuidas vara valitsemise ettevõtjat rahastatakse?

Vara valitsemise ettevõtja rahastamise struktuur sõltub üleantud vara väärtusest ja omadustest. Kui see on kombineeritud kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendiga, tuleb kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise summa korral arvesse võtta vara valitsemise ettevõtja kapitalivajaduste usaldusväärset hinnangut. Mis tahes tasu, mille vara valitsemise ettevõtja maksab seoses vara, õiguste või kohustustega, mille on otseselt üle andnud kriisilahendusmenetluses olev krediidasutus, võib maksta vara valitsemise ettevõtja emiteeritud võlakirja vormis.

